БОНКИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Шарҳи моҳонаи таваррум • Октябри 2017

Дар моҳи октябри соли равон сатҳи таваррум 0,4 фоизро ташкил дода, таварруми солона (дар 12 моҳи охир) ба 7,0% баробар гардид ва тадриҷан ба сатҳи нишондиҳандаи мақсаднок барои давраи миёнамуҳлат, ки Бонки миллии Тоҷикистон ба ҳадаф гирифтааст, наздик шуд.

Раванди тағйирёбии сатҳи нархҳо дар моҳи октябр ғайричашмдошт набуда, тавре интизор мерафт он асосан дар натиҷаи таъсири омилҳои ғайримонетарӣ, аз ҷумла болоравии мавсимии нархи маҳсулоти алоҳидаи хуроквори (помидор ва бодиринг) ва баланд бардоштани нархи хизматрасониҳои манзилӣ-коммуналӣ (қувваи барқ) ба вуқуъ пайваст.

Пуёи афзоиши нархҳои гурӯҳи маҳсулоти истеъмолӣ нишон медиҳад, ки саҳми маҳсулоти ғайрихуроквори ва хизматрасониҳо дар таварруми ҳосилшуда тамоюли муқаррарии худро чун давраҳои пешин идома дода, саҳми маҳсулоти хӯрокворӣ, ки аз ҳисоби таъсири назарраси омилҳои мавсимӣ ва таклифотӣ, яъне коҳишёбии истеҳсол ва пешниҳодиками маҳсулоти алоҳидаи хӯрокворӣ дар нимсолаи аввали соли ҷорӣ вобастагӣ дошт, аз ҳама бештар боқӣ мемонад. Саҳми маҳсулоти хӯрокворӣ дар таварруми солона 4,7 б.ф., маҳсулоти ғайрихӯрокворӣ 1,1 б.ф. ва хизматрасониҳо 1,2 б.ф.-ро ташкил намуд.

Аз рӯи таҳлилҳо ва дурнамо интизор меравад, ки сатҳи таваррум дар соли 2017 ва давраи миёнамуҳлат дар доираи нишондиҳандаи мақсаднок (7,0%) ҷамъбаст гардад.

Бонки миллии Тоҷикистон сиёсати пулию қарзии шаффоф ва пайгиронаро амалӣ намуда истодааст, ки он тавассути истифодаи фишангҳои монетарӣ ва асъорӣ, пеш аз ҳама меъёри бозтамвил ба танзими ҳаҷму арзиши пул ва бартараф намудани таъсири фишорҳо ба сатҳи нархҳо ва ба ин васила ноил гардидан ба ҳадафи мақсадноки таваррум равона мегардад.

Сатҳи таварруми аслӣ,* ки тамоюли дарозмуддати нархҳоро бе таъсири лаппишҳои кӯтоҳмуддат инъикос менамояд, дар моҳи октябри соли ҷорӣ бетағйир[2] ҷамъбаст ёфта, бо арзёбии солона ба 1,7% баробар шуд. Ба ин раванд муътадил будани сатҳи нархҳои маҳсулоти тайёри хӯрокворӣ (маҳсулоти гӯштӣ, маҳсулоти ширӣ, равғани растанӣ ва ҳайвонот), ғайрихӯрокворӣ (маводи шустушӯй, ва доруворӣ) ва хизматрасониҳои дар таварруми

Таварруми моҳона ва солона, бо %
(манбаъ: Агентии омор)

Афзоиши гурӯҳи нархҳои истеъмолӣ ва саҳми сохтории он дар таваррум, бо % солона
(манбаъ: Агентии омор, ҳисобҳои БМТ)

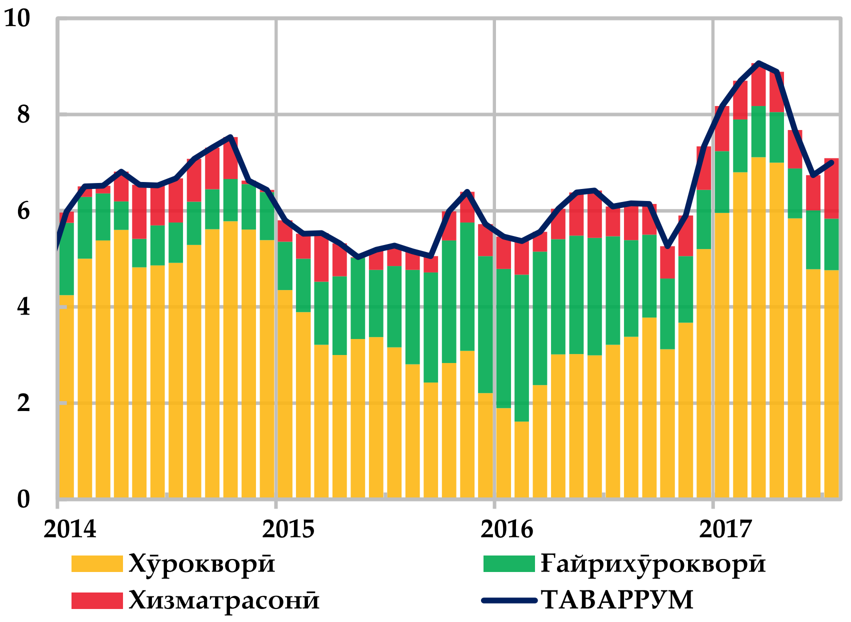

Намояи нархҳои хӯрокворӣ, бо %, солона
(манбаъ: Агентии омор, ҳисобҳои БМТ)

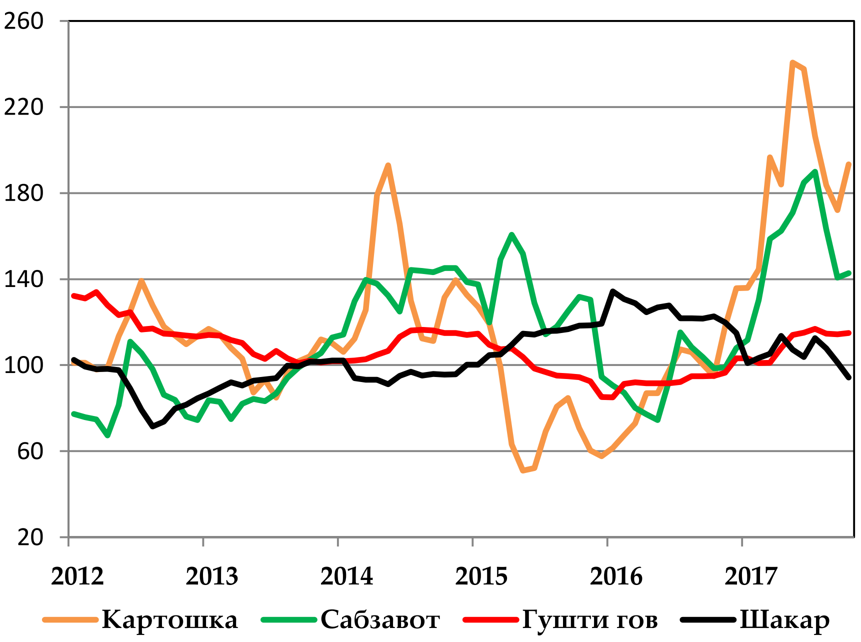

аслӣ ба ҳисоб гирифташаванда (аз ҷумла, хизматрасониҳои маишӣ) бештар саҳмгузорӣ намуданд.

Дар пуёи тағйирёбии ғайриаслии таваррум (гурӯҳи нархҳои истеъмолие, ки дар ҳисоби таваррумi аслӣ истисно мегарданд) мушоҳида кардан мумкин аст, ки поёнравии нархи бархе аз маҳсулоти хоми хӯрокворӣ дар моҳи октябри соли ҷорӣ нисбат ба моҳи қаблӣ ба назар расид. Аз ҷумла, нархҳои маҳсулоти хоми хӯрокворӣ, асосан аз ҳисоби коҳишёбии нархи моҳонаи пиёз (-1,3% м/м ё 2,1 маротиб с/с), сабзӣ (-17,7% м/м ё 3,5% с/с), карам (-28,4% м/м ё -0,8% с/с), себ (-5,3% м/м ё -20,6% с/с) лиму (-6,5% м/м ё 10,7% с/с) ва шакар (-5,3% м/м ё -5,8% с/с) ба амал омад. Дар баробари ин, вобаста аз таъсири омилҳои мавсимӣ ва таклифот, нархҳои помидор (1,8 маротиб м/м ё -1,7% с/с), бодиринг (2,0 маротиб м/м ё 1,8 маротиб с/с), картошка (4,5% м/м ё 1,9 маротиб с/с), тарбуз (1,5 маротиб м/м ё 5,1% с/с) дар моҳи октябр раванди афзоишёбӣ доштанд.

Нархи маводи сӯзишворӣ дар моҳи октябр раванди коҳишёбӣ дошта (-1,0% м/м ё 15,9% с/с), бинобар сабаби муътадил гардидани нархи воридотии он алоқаманд мебошад.

Нархи хизматрасониҳои маъмурӣ бошад, дар моҳи октябр новобаста аз поёнравии нархҳои хизматрасонии нақлиётӣ (-5,9% м/м ё 3,2% с/с), дар сохтори таваррумi ғайриаслӣ бинобар қиматшавии тарифаҳои қувваи барқ (14,2% м/м ё 33,4% с/с) афзоиш ёфт.

Бонки миллии Тоҷикистон минбаъд низ дар самти таъмини сиёсати самарабахши пулию қарзӣ ва ноил гардидан ба сатҳи муътадили нархҳо дар давраи миёнамуҳлат тадбирҳои зарурӣ меандешад.

Таваррумi аслӣ, бо %, солона
(манбаъ: Агентии омор, ҳисобҳои БМТ)

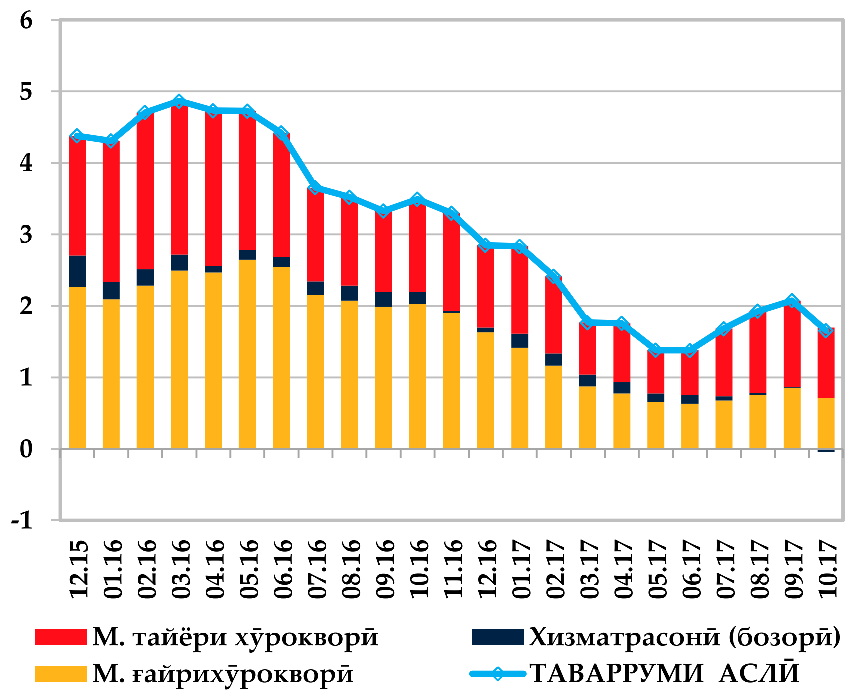

Таваррумi ғайриаслӣ, бо %, солона
(манбаъ: Агентии омор, ҳисобҳои БМТ)

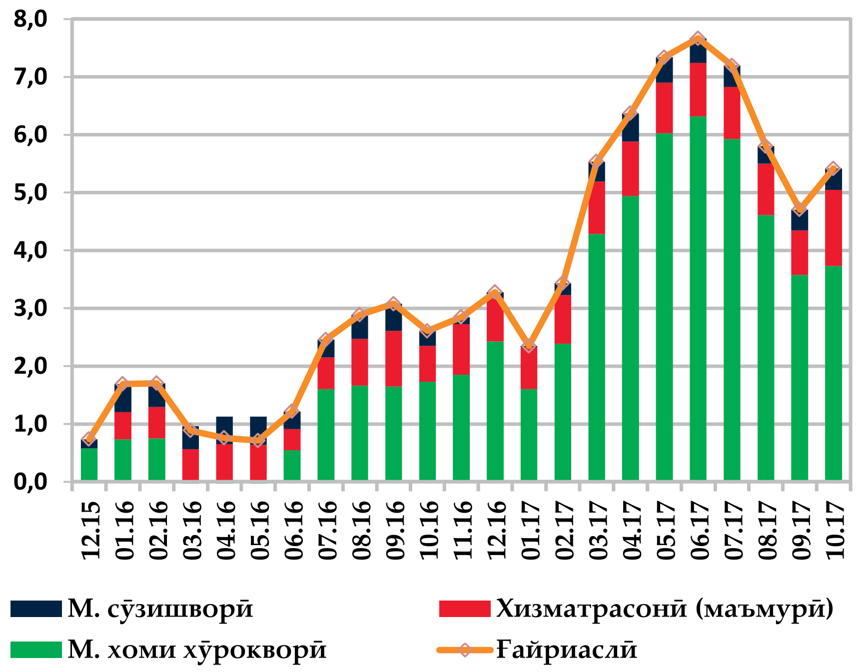

[1]- с/с – сол нисбат ба сол (тағйирёбии солона)
[2] - м/м – моҳ нисбат ба моҳ (тағйирёбии моҳона)

Дар ҷаласаи навбатии Кумитаи сиёсати пулию қарзии Бонки миллии Тоҷикистон, ки 2 августи соли 2017 баргузор гардид, Бонки миллии Тоҷикистон ҷиҳати гузариш аз низоми ҳадафгирии нишондиҳандаҳои монетарӣ ба низоми ҳадафгирии таваррум, нишондиҳандаи мақсадноки таваррумро барои давраи миёнамуҳлат муқаррар ва нашр намуд.

**- Таваррумi аслӣ, ки тамоюли дарозмуддати нархҳоро бе таъсири лаппишҳои кӯтоҳмуддат инъикос менамояд бо мақсади баҳодиҳӣ ва таҳлили чараёни доимии тағйирёбии сатҳи нархҳо дар асоси маълумоти Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (Агентии омор) аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон ҳисоб карда мешавад. Ҳамчун яке аз қисматҳои таркибии таваррумi умумӣ (намояи нархҳои истеъмолӣ) таваррумi аслӣ раванди устувор ва дарозмуддати тағйирёбии нархҳоро, ки зери таъсири омилҳои талаботи дохилӣ ва монетарӣ ба вуҷуд омадааст, инъикос менамояд. Усули асосии ҳисоби таваррумi аслӣ - усули истисноӣ буда, он бо роҳи хориҷ кардани номгӯи алоҳидаи маҳсулот ва хизматрасониҳои тамоюли тағйирёбии зиёд дошта, ки бо тағйирёбии аслии сатҳи нархҳо алоқаманд нест, ҳисоб карда мешавад. Аз сабаби намояи нархҳои истеъмолӣ номгӯи маҳсулоти бо лаппишҳои кӯтоҳмуддат ва гузарандаи аз таъсири омилҳои ғайримонетарӣ вобастабуда, аз ҷумла омилҳои таклифот (нархҳои ҷаҳонӣ, шароити табиӣ), мавсимӣ ва маъмурӣ хориҷ карда мешаванд. Яъне, дар ҳисоби таваррумi аслӣ маҳсулоти хоми хӯрокворӣ, маводи сӯзишворӣ ва хизматрасониҳои маъмуран танзимшаванда ба инобат гирифта намешаванд.

Намояи нархҳои истеъмолӣ

	Вазн,%	тағйирёбии солона,%												Октябр, тағйирёбии моҳона,%
		2015	2016	2017										
				Январ	Феврал	Март	Апрел	Май	Июн	Июл	Август	Сентябр	Октябр	
Таваррум	**100,0**	**5,1**	**6,1**	**5,3**	**5,9**	**7,3**	**8,1**	**8,7**	**9,0**	**8,9**	**7,7**	**6,7**	**7,0**	**0,4**
Маҳсулоти хӯрокворӣ ва нӯшокиҳои беспирт	**55,4**	**3,8**	**6,4**	**4,8**	**6,0**	**8,8**	**10,2**	**11,8**	**12,3**	**12,2**	**10,2**	**8,4**	**8,3**	**0,6**
Нон ва маҳсулоти нонӣ	19,2	9,1	-2,5	-5,2	-4,1	-2,5	-1,0	-1,4	-1,4	-1,9	-1,9	-1,1	-0,8	-0,1
Биринҷ	3,3	11,6	-9,2	-8,6	-9,5	-13,3	-13,5	-13,7	-13,9	-13,3	-12,9	-12,1	-10,5	-0,1
Орд	11,9	7,8	-3,0	-7,2	-5,0	-1,0	1,8	1,3	1,5	0,8	0,9	1,8	1,6	-0,3
Гӯшт ва маҳсулоти он	9,0	-10,2	3,7	3,9	2,4	1,8	7,2	11,5	12,4	14,2	12,8	12,7	13,4	0,0
Гӯшти гов	5,9	-14,3	3,2	3,5	1,2	1,3	8,3	14,2	15,1	16,9	14,7	14,4	14,9	0,1
Тухм	1,5	5,5	12,0	15,4	16,7	7,8	12,8	7,4	8,9	2,2	0,6	3,3	-11,6	3,4
Шир ва маҳсулоти ширӣ	1,7	7,3	0,4	2,8	3,7	5,1	3,7	2,8	4,0	3,6	4,3	4,7	2,8	0,8
Шир	0,5	16,1	-7,2	-1,7	3,4	5,0	0,7	0,1	4,7	3,7	4,8	6,4	1,1	1,8
Равғани растанӣ ва ҳайвонот	5,3	12,7	11,3	6,1	5,8	6,0	6,2	5,8	5,0	4,1	4,5	5,0	3,6	-1,0
Меваҷот	4,4	12,3	16,7	16,6	12,2	4,6	0,2	-1,8	-6,0	-13,8	-8,0	-8,2	-4,6	6,2
Сабзавот	7,1	-12,4	16,5	18,6	30,1	58,2	57,2	73,8	79,5	77,5	58,6	43,6	48,3	2,0
Шакар	2,1	19,3	15,0	1,0	3,4	5,2	13,6	7,3	3,9	12,5	7,8	1,3	-5,8	-5,3
Нӯшокиҳои беспирт	1,1	13,7	19,9	14,2	13,8	10,4	9,5	5,1	5,9	5,5	5,1	4,9	2,8	0,4
Хӯроки умумӣ*	**0,9**	**14,9**	**19,9**	**19,9**	**17,9**	**17,9**	**17,9**	**17,9**	**17,9**	**14,3**	**14,3**	**4,9**	**2,5**	**0,0**
Нӯшокиҳои спиртдор ва тамоку	**1,5**	**15,9**	**11,8**	**12,2**	**10,0**	**9,1**	**8,6**	**6,2**	**8,1**	**6,7**	**6,8**	**6,9**	**6,7**	**0,7**
Маҳсулоти ғайрихӯрокворӣ	**27,4**	**7,9**	**5,7**	**5,2**	**5,0**	**4,4**	**4,6**	**4,0**	**3,9**	**3,8**	**3,8**	**4,4**	**3,9**	**0,1**
Либос ва пойафзол	9,3	9,2	14,5	14,8	14,0	12,8	11,8	9,8	9,4	9,5	9,1	9,8	9,2	0,2
Масолеҳи таъмир ва сохтмон	3,4	2,2	-0,9	0,0	0,1	0,0	0,5	0,3	0,9	0,4	2,2	2,3	2,1	0,6
Маводи шустушуй	1,7	15,5	1,2	1,6	1,6	1,1	1,1	2,6	2,6	3,5	3,5	2,4	2,5	0,1
Доруворӣ	2,7	24,7	14,1	12,9	7,4	3,9	3,8	4,4	4,1	4,1	3,5	3,5	3,1	0,1
Сӯзишвории нақлиёт	2,1	-7,0	2,9	-1,1	6,8	14,7	21,5	19,1	18,4	15,6	12,6	15,4	15,9	-1,0
Дигар намуди сӯзишворӣ	1,4	19,0	3,0	3,5	4,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,2	0,0
Васоити нақлиёт	0,7	-2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лавозимот ва ашёи дигари истифодабарии шахсӣ	1,3	7,6	7,1	6,8	5,3	5,1	5,0	5,2	5,2	6,0	8,4	11,1	8,7	0,0
Хизматрасониҳо	**14,8**	**2,2**	**4,5**	**5,0**	**5,8**	**6,2**	**6,3**	**5,6**	**6,0**	**5,6**	**5,4**	**5,0**	**8,5**	**0,4**
Манзилӣ-коммуналӣ	5,1	3,2	9,8	6,7	9,6	12,4	13,3	12,3	11,9	11,4	10,7	12,3	19,6	6,4
Иҷорапулии манзил	0,1	14,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Обтаъминкунӣ ва партовбарорӣ	0,6	20,1	5,1	6,6	9,8	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3	4,5	0,0
Қувваи барқ	2,8	0,0	28,6	16,3	16,3	16,3	16,5	16,5	16,5	16,8	16,8	16,8	33,4	14,2
Оби гарм	0,0	14,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Газ	1,0	-6,3	-6,6	-9,4	0,9	13,5	17,5	12,3	10,8	9,0	6,5	13,3	11,3	-3,5
Нақлиёт	4,1	-2,3	-1,4	1,7	1,4	0,2	-0,3	-0,5	1,1	0,9	1,2	0,2	3,2	-5,9
Алоқа	1,8	0,8	0,0	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	0,0
Маориф	1,5	2,6	11,3	15,0	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	15,5	5,3	5,3	0,0
Тандурустӣ	0,8	14,0	1,9	3,6	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	0,0
Маишӣ	1,7	12,3	5,2	5,8	5,8	6,0	6,0	3,3	2,2	2,2	2,2	2,9	2,9	0,0

** - Ошхона, қаҳвахона ва тарабхонаҳо*